

Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí

českého jazyka

Podpora vzdělávání dětí, žáků, popř. studentů – cizinců a osob, které dlouhodobě pobývaly v zahraničí, v mateřských, základních a středních, popř. vyšších odborných školách je poskytována zejména **na základě ustanovení § 20 zákona č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Možnosti podpory podle § 20 školského zákona

Žáci-cizinci mají nárok na bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků. Tuto přípravu zpravidla zajišťuje škola ve spolupráci s krajským úřadem. V souladu s § 10 odst. 1 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 48/2005 Sb.“), je krajský úřad povinen ve spolupráci se zřizovateli škol určit školy, ve kterých je na území kraje poskytována bezplatná příprava k začlenění do základního vzdělávání zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám žáků-cizinců, kteří zde plní povinnou školní docházku. Tato příprava může být financována z finančních rezerv příslušného kraje nebo z rozvojového programu MŠMT Podpora vzdělávání cizinců ve školách.

Rozvojový program Podpora vzdělávání cizinců ve školách

Rozvojový program „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“ je určen na usnadnění integrace do českého vzdělávacího systému pro cizince v:

- mateřských školách (v povinném předškolním vzdělávání),
- základních školách a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií.

Dotace je určena na zabezpečení výuky českého jazyka a doučování pro děti a žáky-cizince, tzn. ohodnocení nadstandardní práce pedagogů, zabezpečení školních potřeb, učebnic a učebních pomůcek potřebných pro výuku.

Na podpůrné opatření ve smyslu § 16 odst. 1 školského zákona má nárok osoba (dítě, žák nebo student), která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje jeho poskytnutí. V případě **osoby, jejímž mateřským nebo základním dorozumívacím jazykem je jiný jazyk než český**, lze identifikovat speciální vzdělávací potřeby mimo jiné i s přihlédnutím k jejímu kulturnímu prostředí a jiným životním podmínkám (včetně pobytu a vzdělávání v jinojazyčném prostředí než českém). Sama jiná státní příslušnost než česká však

není důvodem podpůrných opatření podle § 16 školského zákona. Podle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, mají žáci s nedostatečnou znalostí nebo neznalostí vyučovacího jazyka nárok na podpůrná opatření prvního až třetího stupně. Obecnou podmínkou pro poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně je vystavení doporučení školského poradenského zařízení podle § 16 odst. 4 věty druhé školského zákona a podle vyhlášky č. 27/2016 Sb. Z hlediska § 16 školského zákona není rozdíl mezi postavením žáků-cizinců s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a žáků s českým občanstvím s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Naše mateřská škola byla do tohoto rozvojového programu zapojena od školního roku 2020/2021. Pravidelně jedenkrát týdně probíhala podpora vzdělávání cizinců pro skupiny dětí předškolního věku (5-7 let) v dopoledních hodinách.

Poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním vzdělávání od 1. září 2021

S účinností od 1. září 2021 je nastaveno systémové řešení vzdělávání cizinců ve školách, a to vyhláškou č. 271/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů (s výjimkou některých ustanovení, která platí až od školního roku 2022/23).

1. Vymezení základních pojmů

Cizinec je fyzická osoba, která není občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. V případě, že má fyzická osoba dvojí občanství, z nichž jedno z nich je české, se taková osoba nepovažuje za cizince. Žáci cizinci mají v souladu s § 20 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, nárok na bezplatnou jazykovou přípravu k začlenění do základního vzdělávání.

Dítě/žák s nedostatečnou znalostí češtiny může být také občan ČR, který s ohledem na odlišný mateřský jazyk v rodině nebo dlouhodobý pobyt v zahraničí neovládá dostatečně vyučovací jazyk. **Tyto děti/žáci nemají** podle stávajících právních předpisů (§ 20 školského zákona) **nárok na bezplatnou jazykovou přípravu**. Podpora je jim poskytována školami dle individuálních potřeb s možností využití podpůrných opatření podle § 16 školského zákona s ohledem na odlišné kulturní prostředí a životní podmínky. Tyto děti/žáky je možné za určitých podmínek zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu poskytovanou dětem/žákům cizincům (podrobněji dále).

Určená škola je základní škola zařazená na seznam škol pro poskytování bezplatné jazykové přípravy dle § 20 školského zákona. Jedná se vždy o školu zřízenou obcí, krajem nebo svazkem obcí.

Kmenová škola je základní škola, ve které žák plní povinnou školní docházku.

2. Cílová skupina

V případě, že se jedná o mateřskou školu s počtem **4 a více dětí-cizinců** v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání **v povinném předškolním vzdělávání**, bude zřízena skupina pro jazykovou přípravu /v souladu s § 1e vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů/.

Příprava se netýká dětí cizinců s individuálním vzděláváním (§ 34b školského zákona) a dětí-cizinců vzdělávaných ve zbývajících době (§ 34 odst. 10 školského zákona).

3. Organizace jazykové přípravy v předškolním vzdělávání

- při počtu 4 a více dětí cizinců, bude/ budou vytvořena/y skupina/y pro jazykovou přípravu /nejvyšší počet dětí ve skupině je 8/ v rozsahu **jedné hodiny týdně**
- v případě poklesu počtu dětí cizinců pod čtyři děti dojde k ukončení činnosti skupiny /období letních prázdnin se pro tento účel posuzuje počet dětí cizinců zapsaných k docházce do mateřské školy/
- Vzdělávání v českém jazyce bude zajištěno kmenovými učitelkami mateřské školy v dopoledních hodinách v čase od 8:15 do 8:45 hodin 2x t nebo od 12:45-13:15 hodin 2 x týdně
- rozsah přípravy učitelka dětem nastaví s ohledem na věk dětí tak, aby pro ně nebyl příliš zatěžující
- děti budou do skupin pro jazykovou přípravu zařazovány automaticky, zákonní zástupci nemusí o zařazení žádat

4. Možnosti podpory podle § 16 školského zákona

Metodickou podporu kmenovým i určeným školám poskytují krajská centra podpory Národního pedagogického institutu ČR (www.npi.cz). Nabízí školám metodickou pomoc, vzdělávací programy, bezplatné služby adaptačních koordinátorů a tlumočnicků. Více na www.cizinci.npi.cz.

Další důležité zdroje informací jsou zejména: <https://cizinci.npi.cz/>

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-cizincu>.

Ředitelka 87. mateřské školy Plzeň, Komenského 46, příspěvková organizace Bc. Jiřina Přerovská